

(i) Printed Pages : 7]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	0	2	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 1st Semester
Examination**

1127

MUSIC

(Instrumental)

Paper : Theory

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 45

Note :- Attempt *five* questions in all, selecting at least *one* question from each Unit (I to IV). Unit V is compulsory.

Unit-I 9 each

1. Explain the different Jatis of Ragas of the present Raga System.
2. Write in detail the definition and importance of Sangeet.

NA-327

(1)

Turn Over

Unit-II

9 each

3. Explain any *three* of the following :

(i) Saptak

(ii) Swara

(iii) Aroh

(iv) Pakad

4. Explain Bhatkhande Notation System in detail.

Unit-III

9 each

5. Give the brief description of your instrument.

6. Define and explain the types of Gat.

Unit-IV

9 each

7. Write the notation of Razakhani Gat of Raga Bhopali.

8. Write the description and notation of Dadra Tal with Ekgun and Dugun Layakaries.

Unit-V

9. Answer any *nine* of the following :

(i) How many Matras are there in Teental ?

(ii) Write the Jati of Raga Bhopali.

- (iii) How many Saptaks are there ?
- (iv) Which Matra is Khali in Teental ?
- (v) How many Thaats are there is North Indian Music ?
- (vi) Write the Thaats of Raag Bhopali.
- (vii) How many Komal Swars are there ?
- (viii) What is the time of Raga Bhopali ?
- (ix) How many Jatis of Raga are there ?
- (x) Write Vaadi and Samvaadi Swaras of Raga Bhopali.
- (xi) Which Matra is Khali in Dadra Tal ? $1 \times 9 = 9$

हिन्दी माध्यम

नोट :- प्रत्येक इकाई (I-IV) से एक प्रश्न चुनते हुए कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। इकाई V अनिवार्य है।

इकाई-I

प्रत्येक 9

1. आजकल की राग पद्धति के रागों की विभिन्न जातियाँ लिखिए।
2. संगीत की परिभाषा तथा महत्त्व विस्तार से लिखिए।

इकाई-II

प्रत्येक 9

3. निम्नांकित में से किन्हीं तीन की व्याख्या कीजिए :
 - (i) सप्तक
 - (ii) स्वर
 - (iii) आरोह
 - (iv) पकड़
4. भातखण्डे नोटेशन पद्धति का विस्तार से वर्णन कीजिए।

इकाई-III

प्रत्येक 9

5. अपने वाद्य का संक्षेप में विवरण दीजिए।
6. गत के प्रकारों को परिभाषित कर वर्णन कीजिए।

इकाई-IV

प्रत्येक 9

7. राग भूपाली की रजाखानी गत की स्वरलिपि लिखिए।
8. एकगुन तथा दुगुन लयकारियों सहित दादरा ताल का वर्णन तथा स्वरलिपि लिखिए।

इकाई-V

9. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ के उत्तर दीजिए :

- (i) तीनताल में कितनी मात्राएँ होती हैं ?
- (ii) राग भूपाली की जाति लिखिए।
- (iii) सप्तांक कितने होते हैं ?
- (iv) तीनताल में कौनसी खाली मात्रा है ?
- (v) उत्तरी भारत संगीत में कितने थाट होते हैं ?
- (vi) राग भूपाली के थाट लिखिए।
- (vii) कोमल स्वर कितने होते हैं ?
- (viii) राग भूपाली का गायन समय क्या है ?
- (ix) राग की कितनी जातियाँ हैं ?
- (x) राग भूपाली के वादी और संवादी स्वर लिखिए।
- (xi) दादरा ताल में कौनसी खाली मात्रा है ? $1 \times 9 = 9$

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ I-IV ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ । ਇਕਾਈ V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

ਇਕਾਈ-I

9 each

1. ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਰਾਗ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਲਿਖੋ ।
2. ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ ।

ਇਕਾਈ-II

9 each

3. ਨਿਮਨ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

(i) ਸਪਤਕ

(ii) ਸਵਰ

(iii) ਆਰੋਹ

(iv) ਪਕਤ

4. ਭਾਤਖੰਡੇ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-III

9 each

5. ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵਰਣ ਦਿਓ ।
6. ਗਤ ਦੇ ਪਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-IV

9 each

7. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ਦੀ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਸਵਰ ਲਿਪੀ ਲਿਖੋ ।
8. ਏਕਗੁਨ ਅਤੇ ਦੁੱਗਣ ਲਾਯਕਾਰੀਆਂ ਸਹਿਤ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਸਵਰ ਲਿਪੀ ਲਿਖੋ ।

ਇਕਾਈ-V

9. ਨੀਚੇ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ 9 ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ :

- (i) ਤੀਨਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ?
- (ii) ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਲਿਖੋ ।
- (iii) ਸਪਤਾਂਕ ਕਿੰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?
- (iv) ਤੀਨਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਖ਼ਾਲੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ?
- (v) ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਥਾਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?
- (vi) ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ਦੇ ਥਾਟ ਲਿਖੋ ।
- (vii) ਕੋਮਲ ਸਵਰ ਕਿੰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?
- (viii) ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਕੀ ਹੈ ?
- (ix) ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀ ਜਾਤੀਆਂ ਹਨ ?
- (x) ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ਦੇ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵਰ ਲਿਖੋ ।
- (xi) ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਖ਼ਾਲੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ?

1×9=9